मुड्केचुला गाउँपालिका लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष संचालन कार्यविधि, २०८०

भाग-०६ संख्या:५० प्रमाणिकरण मिति:२०८०/०९/१६

<u>प्रस्तावना</u> :

नेपालको संविधानमा लैङ्गिक विभेदको अन्त्य गर्ने संकल्प सहित महिलालाई लैङ्गिक भेदभाव बिना समान वंशीय हक, सुरीक्षत मातृत्व र प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी हक, राज्यका सबै निकायमा समानुपातिक समावेशी सिद्दान्तका आधारमा सहभागी हुने लगायतका मौलिक हकको प्रत्याभूति गराएको छ। **लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष (संचालन) (दोस्रो संशोधन) नियमावली, २०७६** को उपनियम ३ ख मा उल्लेखित **स्थानीय लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष** स्थापना गरि लैङ्गिक हिंसामा परेका पीडित तथा प्रभावितहरुको तत्काल उद्दार, राहत तथा पुर्नस्थापना गर्नु पर्ने व्यवस्थाको कार्यान्वयन समेतका लागि मुड्केचुला गाउँपालिका, संघ तथा प्रदेश सरकारका साथै विभिन्न दातृ-संस्थाहरूबाट प्राप्त रकम समेतबाट कोष स्थापना गरी प्रभावकारी ढङ्गबाट परिचालन गर्ने व्यवस्था मिलाउन वाञ्छनीय भएकाले,

मुड्केचुला गाउँपालिका कार्य सम्पादन सम्बन्धि ऐन, २०८० ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी मुड्केचुला गाउँपालिकाले यो कार्यविधि बनाइ लागू गरेको छ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१.<u>**सक्षिप्त नाम र प्रारम्भ**</u> : (१) यस कार्यविधिको नाम "**स्थानीय लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष संचालन कार्यविधि , २०८०**" रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२.परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,–

(क) ***"समिति"*** भन्नाले दफा ५ बमोजिमको समिति सम्झनुपर्दछ ।

(ख) ***"कोष"*** भन्नाले दफा ३ बमोजिम स्थापना गरिएको **स्थानीय लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष** सम्झनुपर्दछ ।

(ग) "**पीडित**" भन्नाले लैङ्गिक हिंसाबाट पीडित वा प्रभावित व्यक्ति सम्झनु पर्दछ **।**

(घ) " **लैङ्गिक हिंसा"** भन्नाले कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्व्यहार, सामाजिक कुरीतिजन्य व्यवहार लगायत लैङ्गिक आधारमा हुने हिंसा सम्झनु पर्दछ

(ङ) "**मन्त्रालय**" भन्नाले महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय सम्झनु पर्दछ

(च) "**प्रदेश मन्त्रालय**" भन्नाले कर्णाली प्रदेश सामाजिक विकास मन्त्रालय सम्झनुपर्दछ ।

(छ) "**गाउँपालिका**" भन्नाले मुडकेचुला गाउँपालिका सम्झनुपर्दछ ।

(ज) "**कार्यालय**" भन्नाले मुडकेचुला गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय सम्झनुपर्दछ ।

(झ) "**शाखा**" भन्नाले मुड्केचुला गाउँपालिकाको महिला तथा बालबालिका शाखा सम्झनुपर्दछ ।

परिच्छेद २

कोष स्थापना, उपयोग , संचालन तथा व्यवस्थापन

३ <u>कोषको स्थापना</u> : (१) गाउँपालिकामा एक **स्थानीय लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष** रहनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा देहाय बमोजिमका रकम रहने छ :-

(क) गाउँपालिकाको स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रममा कोषका लागि विनियोजन गरिएको रकम ।

(ख) नेपाल सरकारबाट उपलब्ध गराइएको रकम ।

(ग) प्रदेश सरकारबाट उपलब्ध गराइएको रकम ।

(घ) कुनै आयोजना विशेष वा नेपाल सरकारको स्वीकृतिमा दातृ-निकायबाट उपलब्ध गराइएको रकम ।

(ङ) नेपाल सरकारको स्वीकृतिमा विदेशी व्यक्ति, अन्तराष्ट्रिय संघ संस्था वा सरकार बाट प्राप्त रकम ।

(च) स्वदेशी व्यक्ति वा संघ संस्था बाट प्राप्त रकम ।

(छ) अन्य कुनै स्रोत बाट प्राप्त रकम ।

४.कोषको उपयोग :(१) कोषको रकम देहायको कामको लागि पीडितलाई उपलब्ध गराउन उपयोग गरिने छ ।

(क) तत्काल उद्दार गर्न ।
(ख) औषधि उपचार गर्न ।
(ग) राहत प्रदान गर्ने तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउन ।
(घ) कानूनी सहायता, मनोवैज्ञानिक उपचार तथा मनोविमर्श प्रदान गर्न ।
(ङ) कुनै व्यवसाय वा स्वरोजगारको लागि व्यवसाय स्थापना खर्च अनुदान प्रदान गर्न ।
(च) पुर्नस्थापना गराउन,
(छ) लैङ्गिक हिंसा र यौनजन्य दुर्व्यहारको कसुरबाट पीडितले प्रचलित कानुन बमोजिम कसुरदारबाट प्राप्त गर्नुपर्ने क्षतिपूर्ति त्यस्तो कसुरदारको कुनै सम्पत्ति नभएको कारणबाट प्राप्त गर्न नसक्ने देखिई अदालतको आदेश बमोजिमको रकम पीडितलाई क्षतिपुर्ति स्वरुप भराउन लेखि आएमा ।
(ज) पीडितका लागि समितिले तोके बमोजिमका अन्य कार्यका लागि ।
(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि समितिले लैङ्गिक हिंसाबाट पीडित बालबालिका तथा किशोरकिशोरी वा लैङ्गिक हिंसाबाट प्रभावित भई लागु पदार्थको दुर्व्यसनमा फसेका वा सडकमा आएका व्यक्तिलाई प्राथमिकता दिई कोषको रकम खर्च गर्न सक्ने छ ।

५.स्थानीय तत्काल उद्दार तथा राहत समितिको गठन : (१) कोषको संचालन तथा व्यवस्थापन गर्ने काम समेतको लागि देहायको तत्काल उद्दार तथा राहत समिति रहने छ ।

क. गाउँपालिका अध्यक्ष	अध्यक्ष
ख. सामाजिक विकास समिति संयोजक	सदस्य
ग. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	सदस्य
घ. सामाजिक विकास शाखा प्रमुख	सदस्य
ङ कानूनी सल्लाहकार	सदस्य
च लैं.हिं.नि.का क्षेत्रमा कार्यरत संस्थामध्येबाट समितिले तोकेको संस्थाको प्रतिनिधि १	सदस्य
. छ) महिला बालबालिका शाखा प्रमुख	सदस्य सचिव

(२)उपदफा १ (छ) बमोजिमको सदस्यको पदावधि २ वर्षको हुनेछ ।
(३) समितिको सचिवालय गाउँपालिकामा रहने छ ।
(५) समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

६.समितिको काम कर्त्तव्य र अधिकार : (१) समितिको काम कर्त्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) पीडितको तत्काल उद्धार, राहत र पुर्नस्थापनाका लागि आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने,
(ख) राहत तथा आर्थिक सहयोगको सदुपयोग भए नभएको समबन्धमा अनुगमन गर्ने गराउने ।
(ग) केन्द्रिय तत्काल उद्धार तथा राहत समिति, प्रदेश, तत्काल उद्धार तथा राहत समिति संग समन्वय गर्ने ।
(घ) लैङ्गिक हिंसा निवारणको क्षेत्रमा कार्यरत संघ, संस्था निकाय बीच समन्वय सहकार्यमा विविध कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
(ङ) कोष वृद्धिका लागि श्रोतको खोजी ।
(च) लैङ्गिक हिंसा निवारण सम्बन्धी अन्य काम गर्ने ।

७. राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने रकमको हद र आधार : यस कार्यविधि बमोजिम पीडितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउंदा देहायको आधारमा देहायको रकममा नबढने गरि उपलब्ध गराइने छ ।

(क) पीडितलाई तत्काल उद्धार गर्नुपर्ने भएमा सवारी साधनबाट यात्रा गर्दा लाग्ने भाडा रकम, खानाखर्च वापत प्रतिदिन तीन सय रुपैयाँ र बास बस्नुपर्ने भए सो वापत छुट्टै रकम दिनुपर्ने भएमा प्रतिदिन पाँच सयको दरले बढीमा पाँच हजार रुपैयाँ ।
(ख) पीडितलाई अस्पतालमा भर्ना गरी औषधी उपचार गर्नु पर्ने भएमा अस्पताल आउँदा जाँदा सवारी साधन प्रयोग गर्नु पर्ने भए सार्वजनिक सवारी साधन प्रयोग गर्दा लाग्ने भाडा रकम खाना खर्च वापत प्रति दिन तीन सय रुपैयाँ अस्पतालमा बस्ने व्यवस्था नभई बाहिर बस्नु परेमा बढीमा पाँच दिनको बसोबास खर्च वापत प्रतिदिन पाँच सय रुपैयाँ र उपचार खर्च समेत गरी बढीमा छ हजार पाँच सय रुपैयाँमा नबढ्ने गरी

लागेको यथार्थ खर्च । पीडितसँग आश्रित बालबच्चा भए बालबालिकाका लागि पनि सोही दरमा खाना खर्च उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

(ग) कानूनी सहायता मनोबैज्ञानिक उपचार वा मनोविमर्शका लागि पाँच हजार रुपैयाँमा नबढ्ने गरी लागेको यथार्थ खर्च ।

(घ) कुनै व्यबसाय वा स्वरोजगारको लागि प्रस्ताव सहित मांग भएमा व्यवसाय स्थापना खर्च अनुदान (वस्तुगत वा नगद) बढीमा (३०,०००। -तीस हजार) रुपैयाँ ।

(ङ) पुनर्स्थापनाको लागि बढीमा पाँच हजार रुपैयाँ ।

(च) समितिले तोकेबमोजिमको अन्य कामको लागि कामको प्रकृति हेरी बढिमा १०,००० (दस हजार) रुपैयाँ,

(२) उपदफा (१) बमोजिमको रकम अपर्याप्त भएको मनासिब आधार र प्रमाण सहित कुनै पीडितले कार्यालयमा पुनः निवेदन दिएमा र सो व्यहोरा मनासिब देखिएमा समितिले त्यस्तो पीडितलाई २००० (दुई हजार) रुपैयाँमा नबढ्ने गरि मनासिब रकम थप गरि दिन सक्ने छ ।

८ .राहत तथा आर्थिक सहयोग प्राप्त गर्ने प्रकृया : (१) यस कार्यविधि बमोजिम राहत तथा आर्थिक सहयोग प्राप्त गर्न चाहने पीडित वा सरोकार वाला व्यक्तिले मनासिब कारण खुलाई अनुसुचि १ को ढांचामा कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) निवेदन जांचबुझ गर्दा राहत तथा आर्थिक सहयोग गर्नु पर्ने देखिएमा राहत समितिले दफा (६) को अधीनमा रहि पीडितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने छ ।

(३)कार्यविधिमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि जलाइएको, एसिड प्रयोग गरि वा छर्किइ वा त्यस्तो पदार्थले पोलेको लगायतका गम्भीर प्रकृतिका घटनाका पीडितलाइ उद्धार, औषधि उपचार, पुर्नस्थापना वा राहत लगायतको प्रयोजनका लागि तत्काल आर्थिक सहयोग प्रदान नगरेमा गम्भीर मानवीय क्षति हुने देखिएमा र तत्काल समितिको बैठक बस्ने अवस्था नरहेमा समितिका अध्यक्षले आवश्यकता र औचित्यका आधारमा समितिबाट पछि अनुमोदन हुने गरि मनासिब रकम कोष बाट पीडितलाई उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

परिच्छेद ४

कोषको संचालन

वित्तीय व्यवस्थापन

९. <u>कोषको खाता संचालन</u> : (१) कोषको खाता प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुखको संयुक्त दस्तखतबाट सञ्चालन हुनेछ । उपदफा (१) बमोजिमको कोषको रकम “ क” वर्गको वाणिज्य बैंकमा छुटटै खाता खोली जम्मा गरिने छ ।

१०.**लेखा तथा अभिलेख :** (१) कोषको आय व्ययको लेखा प्रचलित कानून लेखा प्रणाली बमोजिम राखिने छ ।

(२) शाखाले कोषको स्रोत तथा उपयोगको हिसाब देखिने गरी स्थायी किताब खडा गरी चौमासिक तथा वार्षिक रूपमा अद्यावधिक गरिएको हिसाब आर्थिक प्रशासन शाखाका प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वा तोकेको अधिकृत बाट प्रमाणित गराइराख्नुपर्दछ ।

(३) समितिले कोषसँग सम्बन्धित अन्य अभिलेख समेत राख्नुपर्ने गरी शाखालाई तोक्न सक्नेछ ।

११. कोषको रकम अन्य प्रयोजनमा खर्च गर्न नसकिने : (१) कोषको रकम दफा ४ मा लेखिए बाहेकको अन्य कार्यमा उपयोग गर्न सकिने छैन ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि समितिको सचिवालय तथा बैठक संचालन खर्चको लागि कोषको रकम उपयोग गर्न सकिनेछ ।

१२.प्रगति प्रतिवेदन : (१) समितिबाट भए गरेका कामकारवाहीको बार्षिक प्रतिवेदन आर्थिक बर्ष समाप्त भएको एक महिना भित्र शाखाले गाउँकार्यपालिका समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ । साथै सो प्रतिवेदन केन्द्रिय तत्काल उद्धार तथा राहत समिति तथा प्रदेश तत्काल उद्धार तथा राहत समितिमा पठाउन पर्नेछ ।
(२) नगरपालिकाले (१) बमोजिमको प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।

१३.कोषको लेखा परीक्षण : (१) कोषको आय व्ययको आन्तरिक लेखा परीक्षण गाउँपालिकाको आन्तरिक लेखा परीक्षण शाखा बाट गरिने छ ।

(२) कोषको अन्तिम लेखापरीक्षण महालेखापरीक्षकको कार्यालयबाट हुनेछ ।

परिच्छेद ५

विविध

१४. समितिले यो कार्यविधिमा उल्लिखित कार्यहरूका अतिरिक्त यो कार्यविधिमा व्यवस्थाहरूको कार्यान्वयनका लागि आवश्यक आधार तथा प्रक्रियाहरू निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

१५. बाधा, अड्काउ फुकाउने : यो कार्यविधिको कार्यान्वयनका सिलसिलामा कुनै बाधा, अड्काउ परेमा गाउँकार्यपालिकाले त्यस्तो बाधा, अड्काउ फुकाउन सक्नेछ ।

अनुसूची १

विषय : सहयोग उपलब्ध गराई पाउं ।

श्री अध्यक्षज्यू,

स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समिति

मुड्केचुला गाउँपालिका

म यस मुड्केचुला गाउँपालिका वडा नं.मा बस्ने बर्ष ....को ....मितिमा लैङ्गिक हिंसाबाट पीडित भएको छु । मेरो आर्थिक अवस्था कमजोर रहेको छ । लैङ्गिक हिंसाको कारणले मेरो मानसिक/शारीरिक/सामाजिक अवस्था कमजोर रहेको हुनाले मलाई उद्धार/ औषधि उपचार/कानूनी सहायता एवं परामर्श/मनो विमर्श/स्वरोजगार/पुर्नस्थापना/अन्य.............. कामको लागि सहयोगको आवश्यकता परेको हुंदा स्थानीय लैङ्गिक हिंसा निवारणकोषबाट नियमानुसार सहयोग रकम उपलब्ध गराई दिनुहुन यो निवेदन पेश गरेको छु ।

निवेदकको :

नाम, थर........................

ठेगाना...........................

दस्तखत ....

मिति.............................